

ערכת ספרונים מדורגים – מדריך למורה

טבלת מיקוד ורעיונות להפעלות מאת איילה כהן ויעל פרקש

הספרונים בסדרה נועדו להעצים את חוויית הקריאה, לגרות את הסקרנות, לפתח יצירתיות, ולהעשיר את אוצר המילים של הילדים. הסיפורים מדורגים לפי סדר התנועות הנלמד בתוכנית "לקרוא בנועם", ויכולים לשמש נדבך נוסף להעשרה.

אפשר להשתמש בספרונים בדרכים רבות ומגוונות, כספרי השאלה לשבת, בעבודה בקבוצות, או כיחידים במרחבי למידה בכיתה. הילדים יקבלו משימות קריאה, ימלאו יומן קריאה, ייצרו בעקבות סיפור, יקראו אותו בקול לחבריהם, ימחיזו אותו, ישוחחו עליו, ימליצו על סיפור לחבריהם, ועוד...

ילדים שקראו אותו סיפור במהלך השבוע, יוכלו בסופו לעבוד על משימה משותפת סביב סיפור זה. הילדים יכולים להציע רעיונות משלהם, או שאפשר להציע להם רעיונות לפעילות משלכם, המורים, או ממאגר זה.

קמץ-פתח

שם הסיפור	תקציר	אוצר מילים	שיח ופיתוח חשיבה	פעילות אישית או קבוצתית	
1	הפסקת חשמל	דנה שוכבת במיטתה וקוראת, ולפתע – הפסקת חשמל.	תקלה – מכשול; הפרעה	האם חוויתם הפסקת חשמל? מה הרגשתם? מה עשיתם?	- מה עוד עובד על חשמל? מצאו תמונות בעיתונים, גזרו והדביקו על לוח משותף.

2	בלגן	אבא נכנס הביתה ורואה שילדיו נמצאים במצבים שונים... הסיפור מסתיים בשאלה.	מעכה – לחצה עד שהדבר איבד את צורתו תהה – התפלא	- מדוע, לדעתכם היה בלגן בבית? - היכן אמא, לדעתכם? - מה יכלו הילדים לעשות כדי למנוע את הבלגן?	- המחזו את הסיפור. הוסיפו את תשובות הילדים לשאלתו של אבא.
3	העֵכָבֵר	שרי נתקלת בעכבר בבית. אבא רודף אחריו, אך העכבר בורח.	מרבד - שטיח	- האם ראיתם פעם עכבר? - מה דעתכם על עכברים? (הם חמודים? מפחידים? יפים? מגעילים?...)	- הכינו עכבר מפלסטלינה. - ציירו את המסלול שעשה העכבר עד שברח.
4	השִׁירָה	שיירה של בעלי חיים עוברת ליד נהר. הצב רוצה להצטרף, אבל הוא איטי מדי.	שיירה – חבורה ההולכת (או נוסעת) בדרך פלט – הוציא מתוכו אנחה – קול המושמע מתוך צער פעלים של התקדמות: צעד, פסע, רץ, זחלה, הלך, עברה הלאה.	- למה הצב פלט אנחה? על מה הוא הצטער? - מה הייתם מציעים לצב לעשות כדי להצטרף לשיירה? - האם את/אתה איטיים או מהירים?	- ציירו את השיירה לפי הסדר. - חקו את קצב הליכתם של בעלי החיים לפי הסיפור. חברו אתם מחקים.
5	גַמֵד וְעֵנֵק	מפגש בין הפכים – גמד חזק וענק חלש. לסיפור יש סוף פתוח.	הפכים: גמד – ענק חלש - חזק	- למה, לדעתכם הענק היה חלש? - האם ייתכן שאנשים קטנים יהיו חזקים?	חישבו על הפכים נוספים, הציגו אותם בפנטומימה וחברו אתם ינחשו.
6	סְעֵרָה בְּלִילָה	ילד שומע קולות בלילה וצופה בסערה המתרחשת בחוץ.	סערה – רוח חזקה מאוד המלווה בגשם, ברקים ורעמים. צפה – ראה	- האם שמעתם פעם קולות של סערה? מה חשבתם?	- באיזו עונה מתרחש הסיפור? ציירו פריטים נוספים המתאימים לעונה זו.

		סככה – גג הנשען על עמודים			
7	המַרְק	צח אוכל מרק ומגלה שהוא חם מדי. צח וסבתא נושפים במרק עד שהוא מתקרר, אלא, שהוא מתקרר לגמרי...	רטן - התלונן טען – אמר דברים נגד נשפה/נשף – הוציא אוויר ביטוי: מה הטעם? מילים להעשרה - דרגות חום: רותח, חם, פושר, קר, קפוא	- מה טעים לאכול קר? מה טעים לאכול חם? - מתי נושפים? (קירור אוכל, חימום ידיים, כיבוי נר, סילוק אבק או סיבים דקים...)	פעילות חווייתית לביסוס השורש נ.ש.ף: - תחרות נשיפות קחו כדור צמר-גפן, או משהו קל אחר, סמנו קו התחלה וקו סיום על משטח כלשהו, ונשפו.
8	מה בַּאֲרָגָז?	שרה היא אספנית. יש לה ארגז ובו היא שמה חפצים שונים שהיא מוצאת. לסיפור יש סוף פתוח.	מילים מתארות: קטן, לבן, זהב, חלק, דקה, רך, ישנה, ישר, חד.	- האם גם לכם יש אוסף? מה אתם אוספים? היכן אתם שומרים את האוסף שלכם?	אספו בארגז חפצים שונים שאנשים כבר לא צריכים, והכינו מהם יצירה כלשהי. האוסף יכול להיות אישי, קבוצתי או כיתתי.
9	למה אֲדוּה חֲזָרָה?	אדווה הקטנה יוצאת לגן, אך חוזרת מיד כי היא רואה בחוץ שסבה וסבתה הגיעו.	מילים להעשרה: שנייה, דקה, שעה.	שימו לב לתשובתה של אדווה בסוף הסיפור. - האם גם אתם הייתם עונים בלשון זו? - איך ילדים גדולים, כמוכם, היו עונים?	- חשבו מה ענה אבא לאדווה, והמחיזו את הסיפור. - דקה – כמה זמן זה דקה? אפשר למדוד מה אפשר להספיק בדקה. האם זה הרבה או מעט?
10	מה הַבְּרָכָה?	הילדים מתלבטים מהי הברכה המתאימה והולכים לשאול. סיפור עם סוף הומוריסטי.	משחק מילים: ברכה - ברכה	- מדוע, לדעתכם, שכחה מעין את הברכה? - עזרו למעין למצוא את הברכה על הבננה - מהי	שאלו את חבריכם אם הם הביאו היום דברים שמברכים עליהם "שהכל נהיה בדברו", כמו על

החלבה. אספו את האריזות של דברים אלו והדביקו על דף.	הברכה? (אדמה)				
חלקו דף לשניים, וציירו בצד אחד את הכלבלב הקטן בתחילת הסיפור, ובצד השני – את הכלבלב בסוף הסיפור.	- מה אתם הייתם עושים אם הייתם פוגשים כלבלב כמו בסיפור? - מה, לדעתכם חנן יעשה בהמשך עם הכלבלב שמצא?	פעלים בסיפור: מצא, שכב, הלך, שם, חזר, נתן, שמח, קם, שתה, נבח.	חנן מטפל בכלבלב קטן ורעב שמצא.	הכלבלב הקטן	11
קחו דף וכתבו לשחר ברכת החלמה, או ציירו לו ציור.	לפני שתקראו את הסיפור, חשבו מדוע שבר שחר את היד. - לאן לקח אבא את שחר לאחר שנפצע?	החלמה – הבראה ממחלה או מפציעה	שחר רץ, נופל, ושובר את ידו. הוא בוכה ומתפלל לה' שישלח רפואה שלמה ליד שלו.	שחר שָׁבַר יָד	12
- בחרו משפט שאהבתם, העתיקו אותו לדף או למחברת ואיירו אותו.	- מדוע לדעתכם נעמה קראה ושאלה "מה?!" - האם אתם יכולים לחשוב על מילים נוספות שבהן מסתתרת מילה קצרה, כמו בסיפור?	צייד – מי שצד, תופס, בעלי חיים צף – שט על פני המים חגב – מין של חרק (כדאי להראות תמונה) נס - ברח	הסיפור בנוי ממשפטים שבכל אחד מהם מופיעה מילה וחלק ממנה, שמסתתר בתוכה ומהווה מילה נוספת.	"מה?!" (משחק מלים)	13

ועוד...

- בחרו מילה מהסיפור, מילה שאהבתם, מילה חדשה שלמדתם, או כל מילה אחרת. כתבו אותה בגדול על דף וקשטו מסביב.

שם הסיפור	תקציר	אוצר מילים	שיח ופיתוח חשיבה	פעילות אישית או קבוצתית
14	תודה על הכל	חלום – במשמעות של שאיפה, מטרה נוף – מראה של הסביבה	- למי כותב השיר מודה? - למה הכוונה במילים: כל חי?	- בשיר ישנם זוגות של הפכים מצאו אותם וכתבו. - הוסיפו בית נוסף לשיר. - קחו דף נייר, כתבו תודה במרכז הדף, קשטו מסביב והגישו אותו למישהו שאתם רוצים להודות לו.
15	הרחוב הצהוב	מחסום – גדר או מבנה למניעת מעבר בדרך שלגון – גלידה על מקל (ארטיק)	לפי כל הדברים הצהובים שיותרם ראה, מה התרחש ברחוב? באיזו עונה? - האם אתם יכולים לחשוב על דברים צהובים נוספים שאולי נראו ברחוב?	בחרו צבע וציירו ציור בצבע זה בלבד. - כמה דברים בציור הם באמת בצבע שבחרתם? - מה דעתכם על הציור שציירתם? - כתבו סיפור דומה משלכם, התחילו כך: יותם הלך ברחוב מה ראה? ראה אדום! רמזור אדום, וכו' _____

16	התור האָרף	ירון עומד בתור והתור לא מתקדם. הסיפור מסתיים בשאלה פתוחה.	בעל זקן – שיש לו זקן	- האם קרה לכם פעם דבר דומה? איך הגבתם? מה עשיתם? - למה, לדעתכם, התור לא זז?	חשבו על רעיונות, מה אפשר לעשות בזמן שממתינים בתור למשהו שלוקח זמן רב. ספרו לחבריכם.
17	יומן המחשבות	נוגה היא ילדה שאוהבת לחשוב ולחלום, והיא כותבת יומן אישי.	דבר מה - משהו	האם זה נראה לכם רעיון טוב לכתוב יומן? העלו בקבוצה את מחשבותיכם בעניין.	קבלו מהמורה את התמונה של נוגה והדביקו אותה במרכז של דף נייר. הוסיפו בועות של מחשבה, וציירו בכל בועה את מחשבותיה של נוגה.
18	גן חיות בהפסקה	בהפסקה, הילדים מחליטים להשמיע קולות של חיות, ורק ילד אחד נותר שותק בצד.	שמות הקולות שחיות משמיעות: נביחה, געייה, נעירה, המיה, לחישה, נהמה קריאה. צפה - הסתכל	- האם לדעתכם יואב השתתף במשחק של גן החיות? מצאו בסיפור את המילים שמהן הגעתם לתשובה שלכם.	- שחקו משחק: כל ילד יבחר שורה וישמיע את הקול של בעל החיים. הוסיפו למשחק חיות נוספות. - ציירו את יואב והוסיפו לו בועת מחשבה, מה לדעתכם הוא חושב? כתבו או ציירו.
19	מה תפס מאור	מאור מנסה לתפוס במחיאית כף חרק מעופף. בסיפור מתואר החרק אך אינו נקרא בשמו.	חמקמק - מתחמק	מה לדעתכם תפס מאור? כתבו את המילים שמתארות דבר זה.	בחרו בעל חיים, תארו אותו לחברי הקבוצה והם ינחשו לאיזה בעל חיים התכוונתם.
20	מטוס ללא טייס	תום בונה מטוס, יוצר טייס ומשחק.	סרבל – לבוש המעוצב בגזרה של מכנסיים וחולצה או מכנסיים	- מדוע לדעתכם הטייס נפל? הציעו לתום מה וסרטונים פשוטים	נבנה מטוס נייר בעצמנו. יש שפע של הוראות וסרטונים פשוטים

ומורכבים יותר לבניית מטוסי אוריגמי.	לעשות כדי שהטייס לא ייפול. - איך יכול להיות שמטוס טס ללא טייס?	וגופייה המחברים זה לזה. בלועזית: אוברול. אחז – החזיק קרקע – פני הארץ משפחת מילים: טייס, מטוס, ועוד.			
- ציירו את הנוף שראיתם בטיול או את זה שמתואר בסיפור. - אתם יכולים להביא לכיתה תמונה מטיול שהשתתפתם בו, להדביק על דף ולהמשיך את התמונה בעזרת צבעים.	האם טיילתם בצפון ארץ ישראל? ספרו לחברי הכיתה על הטיול.	צפון – כדאי להסביר באיזה אזור בארץ מדובר. חשה - הרגישה	נוי נמצאת בחופשה בצפון הארץ ונהנית מהנוף הנשקף מבעד לחלון חדרה שבמלון.	21	חלון לצפון
מאיה קפצה, הפופקורן קפץ – בואו נכין מתקן הקפצה... נסו לבנות, בעזרת החפצים שיש לכם בקלמר (או במרכז היצירה בכיתתכם), מתקן שתוכלו בעזרתו להקפיץ דברים – למשל, פקק של בקבוק או מחק... * ומי מוכן להביא מחר לכיתה פופקורן? ...	-אילו מכשירים נוספים פועלים בעזרת סוללות? כתבו או ציירו. -אילו מכשירים חשמליים נוספים עוזרים לנו להכין מאכלים?	סוללה – בלועזית בטרייה. מקור חשמל להפעלת מכשירים.	אבא קנה מכונת פופקורן, אך נתקל בבעיה. ילדיו שמחים במכונה החדשה ועוזרים לו בפתרון הבעיה.	22	פופקורן

<p>- קחו דף נייר וכתבו את הברכה שכתבה, לדעתכם, נועם לאחותה. - מה אתם הייתם קונים לאחותכם הגדולה או לאחים הגדול? עצבו מחומרים שונים את המתנה.</p>	<p>- חשבו, מדוע רצתה נועם לתת לאחותה הגדולה מתנה? נסו לחשוב על מספר רעיונות אפשריים.</p>	<p>אלבום – ספר מיוחד המשמש (בעיקר) לשמירת תמונות.</p>	<p>נועם חושבת על מתנה לאחותה, ומתלבטת מה כדאי לה להביא.</p>	<p>מְתָנָה קְטָנָה גְדוֹלָה</p>	<p>23</p>
<p>- ציירו את מגדל החול שאלמוג בנה, לפני ואחרי שהגל החריב אותו. - אם אינכם גרים קרוב לחוף ים, תוכלו להכין בכיתה חול קינטי למשחק. (יש באינטרנט מתכונים שונים פשוטים להכנה)</p>	<p>אלמוג משחק עם הגלים ועם החול שבים. האם, לדעתכם, הוא כעס על הגל ששטף את הארמון שבנה? שוחחו על כך בקבוצה.</p>	<p>אלמוג – אלמוגים – בעלי חיים קטנים החיים בקבוצות בים. לאחר מותם הם נערמים בצורות שונות ומעניינות. בים סוף, ליד אילת, יש הרבה אלמוגים.</p>	<p>אלמוג גר קרוב לחוף הים ונהנה לשחק עם החול ועם הגלים.</p>	<p>יום יום ים</p>	<p>24</p>
<p>- נעמה החליטה לכתוב הוראות לבניית שעון, עזרו לה לכתוב את ההוראות. - הכינו רשימת חומרים על פי מה שכתוב בסיפור.</p>	<p>- מדוע לדעתכם רצתה נעמה שיהיה לה שעון בחדר? - אילו סוגי שעונים אתם מכירים?</p>	<p>מחוג – זרוע מסתובבת על לוח השעון מנגנון – מנוע – מערכת המפעילה מכשירים סוללה – מקור לחשמל (בטרייה)</p>	<p>נעמה רוצה שיהיה לה שעון בחדר, והיא מכינה אותו בעצמה.</p>	<p>נְעֵמָה בְּעֵצְמָה</p>	<p>25</p>
<p>בחרו בבית אחד, יחידה אחת, כתבו על דף וציירו ציור מתאים.</p>	<p>חשבו על מילים מתחרזות ונסו לחבר מהן משפטים, כמו התשובות לשאלות שקראתם.</p>	<p>איום – מזעזע חוות יואב – שם של מקום בארץ</p>	<p>משחק מילים המשלב שאלות ותשובות בהומור ובחריזה.</p>	<p>לְמָה לֹא? מְשִׁחַק מְלִים</p>	<p>26</p>

שם הסיפור	תקציר	אוצר מילים	שיח ופיתוח חשיבה	פעילות אישית או קבוצתית	
27	סֶלֶט בְּרִיא	סיפור המוסר מידע קצר על סלט בריא מירקות בחמישה צבעים.	שמות ירקות שונים	- איזה סלט מכינים אצלנו בבית? - איזה סלט אני אוהב/ת? מה יש בו? - האם אתם מכירים עוד ירקות שאפשר להכין מהם סלט?	- נכין סלט בריא בכיתה ונכתוב לו מתכון - נכין מפלסטלינה ירקות שונים בצבעים שונים
28	טִיפָה לְעִבּוּדָה	אבא טס לאנגליה לצורך עבודתו ואורז פריטים שונים במזוודה. בנו נפרד ממנו בנשיקה ובאיחולים.	אנגליה פריטי לבוש שונים	- מה אורזים לנסיעת עבודה? מה אורזים לנופש? האם יש הבדל? - ספרו במה עוסק אביכם	- מה כדאי לארוז במזוודה כשנוסעים לכמה ימים? - חשבו לאן הייתם רוצים לנסוע והכינו רשימה של הדברים שתשימו במזוודה. - הציגו שיחת טלפון בין הילד לאביו - מיינו את הבגדים שאבא לקח ליחיד ולרבים. הוסיפו פריטים נוספים שלא כתובים בסיפור
29	מָה הַשְּׁתָנָה בְּכֶתֶה	מיכל חוזרת לכיתה לאחר מספר ימי היעדרות ובוחנת מה השתנה בכיתה ומה נשאר אותו הדבר.	אווירה – הרגשה כללית	האם דבר דומה קרה גם לכם? שחזרתם למקום לאחר שלא הייתם בו זמן מה וראיתם דברים שהשתנו? ספרו.	נשחק משחק. נעמוד בשתי שורות, זה מול זה. נסתכל היטב על החבר/ה העומד/ת מולנו, נסתובב לצד שני ונשנה משהו בהופעה שלנו, למשל: נפתח כפתור, נסיר

<p>קוקייה מהשיער, נחלוץ נעל, וכד'. נסתובב חזרה וכל אחד יצטרך למצוא מה השתנה בשני.</p>					
<p>- בנו דחליל מחומרי יצירה שונים שיש לכם בכיתה. - ערכו תחרות בקבוצה: עמדו על רגל אחת, פרשו ידיים לצדדים, כמו דחליל, ותראו מי מצליח לעמוד כך הכי הרבה זמן. נסו שנית, אך, הפעם, הוסיפו ושימו חפץ כלשהו על הראש... - ציירו את הדחליל של יאיר על פי החפצים שהוא לקח. - איך אתם הייתם קוראים לדחליל?</p>	<p>איך הדחליל מבריא ציפורים? למה, בכלל, צריך להבריא אותן?</p>	<p>דחליל - בובה בצורת אדם, שמעמידים בגן כדי להבריא ציפורים.</p>	<p>מר ביל הוא דחליל שיאיר בנה בעצמו מחפצים שאסף.</p>	<p>מר ביל</p>	<p>30</p>
<p>יצירה (לבנות): הכנת צמיד או תליון לשרשרת. - מה עונדים ואיפה? הכינו רשימה של חפצים שעונדים, וכתבו היכן מקומם בגוף. תוכלו לכתוב זאת על כרטיסים ולהכין מהם משחק.</p>	<p>למה אמא אמרה לעדי: "גם את תכשיט" למה היא התכוונה?</p>	<p>ענדה – שמה על גופה – הפועל המתאים לשימת שעונים, משקפיים ותכשיטים. עדי – תכשיט</p>	<p>עדי הקטנה אוהבת תכשיטים ועונדת רבים מהם בבת אחת, עד שאמה עוצרת אותה.</p>	<p>עדי</p>	<p>31</p>

<p>- אספו עיתוני ילדים והכינו פינת קריאה. אספו עיתונים צבעוניים והכינו פינת יצירה.</p>	<p>עיתון בהשוואה לספר: מה הדומה? מה השונה?</p>		<p>הכיתה מתארגנת לקראת כתיבת עיתון כיתתי. כל ילד מקבל על עצמו תפקיד ותורם את חלקו בתוצר המשותף.</p>	<p>32 עתון כִּתְּתִי</p>
<p>- קחו דף וכתבו כותרת בגדול: סיבה למסיבה, וכתבו או ציירו משהו שגורם לכם שמחה. תלו את הדפים על לוח בכיתה.</p>	<p>- שתפו את חבריכם: מה משמח אתכם? - האזינו לשיר: "מצווה גדולה להיות בשמחה.." - מה הרגשתם כששמעתם את השיר? ספרו לחברים.</p>	<p>אימצתי – בחרתי משהו והפכתי אותו לשלי</p>	<p>שני היא ילדה שמחה ואופטימית, הרואה בכל מצב סיבה למסיבה.</p>	<p>33 סֵבָה לְמִסָּבָה</p>
<p>המורה תכין טבלה או דף מעוצב עם כותרות של הקרבה המשפחתית, והילדים יכינו כרטיסיות עם שמות בני המשפחה שהם מכירים. בכיתה ו/או בבית, הילדים ישימו את הכרטיסיות בטור/במקום המתאים וידביקו.</p>	<p>- ספרו על מפגש משפחתי מיוחד שהיה לכם לאחרונה.</p>	<p>נחת – הנאה וסיפוק - הבנת השמות של בני המשפחה המורחבת: דודים, בני דודים, אחיינים, (גיסים), וכד'</p>	<p>מתואר בסיפור מפגש של משפחה מורחבת ביום קיץ אחד.</p>	<p>34 מְפָגֵשׁ מְשֻׁפָּחֵתִי</p>
<p>- המחזו דו-שיח בין אימא למשפחת מזרחי. מה אמרה להם אימא? מה הם ענו?</p>	<p>- האם גם אתם מזמינים אורחים לשבת? ספרו. - מי הם האורחים החביבים עליכם? מה הסיבה?</p>		<p>הסיפור מספר על האורחים שאמא מזמינה לשבת ומסתיים באמירה: אורחים בבית – שמחה בבית!</p>	<p>35 מִי יִגִּיעַ לְשַׁבָּת?</p>

<p>משימה להפסקה - צאו לחצר והסתכלו על חבריכם, מה הם עושים? הכינו רשימה של פעולות. - מה אסור לעשות בהפסקה? העלו רעיונות וכתבו.</p>	<p>- מה אתם אוהבים לעשות בהפסקה? ועם מי? שתפו את חבריכם. - קראו שנית את הסיפור וחשבו: מה משותף לכל המילים שמספרות מה עושים בהפסקה? כתבו את הדברים שמצאתם.</p>	<p>אֶסְפִּים – ריבוי של המילה אֶסַף (ש"ע)</p>	<p>הסיפור מציג רעיונות לדברים שאפשר לעשות בהפסקה ומסייג את עניין המריבות. לריב – אסור.</p>	<p>מה עושים בהפסקה?</p>	<p>36</p>
<p>- הילדה לא נרדמה בלילה והחליטה שהיא תעזור לאימא כשהיא תחזור. עזרו לה להכין רשימה של דברים שבהם היא יכולה לעזור. - הכינו ברכה עם ציור לאמא שחוזרת הביתה עם תינוק.</p>	<p>אילו רגשות עולים כשנוסף עוד תינוק למשפחה? אלה שיכולים לספר מניסיון – יספרו, ואלה שלא – שישאלו שאלות, כמו בריאיון.</p>		<p>ילדה משתפת בחוויה של הבשורה על הולדת אחיה התינוק.</p>	<p>נולד לי אָח</p>	<p>37</p>
<p>ערכו ניסוי: ציירו על דף משהו שמופיע בסיפור – בית, מכונית, רמזור, איש, ומדדו בעזרת אצבעותיכם מהו גודל החפץ בציור. תלו את הציור על קיר או על לוח הכיתה ולכו לצדו השני של החדר. הסתכלו על הציור שלכם וסמנו בעזרת אצבעותיכם מהו גודלו של</p>	<p>הילד מספר שמלמעלה הכל נראה קטן. האם הדברים שראה באמת קטנים?</p>	<p>כיכר - כיכרות</p>	<p>הסיפור מתאר תצפית של ילד על נוף עירוני מגג של בניין גבוה.</p>	<p>מה רואים?</p>	<p>38</p>

החפץ כפי שאתם רואים אותו עכשיו.					
נסו לחבר חידות בעצמכם, כתבו אותן על דף ושאלו את חבריכם.	אתם אוהבים חידות? או בדיחידות? ספרו לחבריכם חידות שאתם מכירים.	הזדמנות להסבר: חידה בדיחה בדיחידה – חידה שהסוף שלה מצחיק...	עידו, ילד שאוהב חידות, חד לנו שלוש חידות.	חידות	39

צירי-סגול

פעילות אישית או קבוצתית	שיח ופיתוח חשיבה	אוצר מילים	תקציר	שם הסיפור	
חשבו על תפילה ועל בקשה שהייתם רוצים לבקש ולהתפלל וכתבו את הדברים על פתק. הכינו על לוח בכיתה ציור גדול של הכותל המערבי והצמידו	האם הייתם פעם בכותל המערבי? – ספרו על חווייה שהייתה לכם שם.	עתיק – ישן מאוד, מתקופה שהייתה לפני המון שנים. מערבי – שנמצא בצד מערב (צפון, דרום, מזרח, מערב)	הראל גר בעיר העתיקה ומבקר בכותל לעתים קרובות. הוא מספר על הסיבה שאנשים שמים פתקים בין האבנים.	בַּפְתָּל	40

את הפתקים שכתבתם לשם.					
הכינו לכם תיבת אוצר משלכם, ואספו את המילים החדשות שלמדתם.	- חפשו במילון את המילה "אוצר" וכתבו את פירושה? - מדוע, לדעתכם, אמרה המורה שמי שידע הרבה מילים יש לו "אוצר"?		ילדה מספרת על הכנת תיבת אוצר למילים החדשות שהיא לומדת בכל יום.	תַבְת אוֹצֵר	41
התחלקו לקבוצות ובנו רכבות מגרוטאות ומחומרים שונים. ערכו תערוכה בכיתה. כתבו לאן הרכבת שלכם נוסעת.	- למה מתכוון הילד כשהוא אומר בסוף הסיפור – "גם ללכת וגם לנסוע"? - הייתם רוצים לנסוע ברכבת? לאן?	קטר – החלק הקדמי של הרכבת, שם יושב הנהג. קרונות – קרון ברבים – החלקים שמרכיבים את הרכבת, לשם עולים הנוסעים.	ילד שנוסע ברכבת בפעם הראשונה מתרגש מאוד מהנסיעה.	בְרִכְבֵּת	42
הילד בסיפור מספר שהוא אוהב לקרוא כל דבר. הכינו קולאז' (גזירות מעיתונים והדבקה על דף) של הדברים שאפשר לקרוא: שלטים, כותרות, תמונות ספרים ועוד...	מה אתם אוהבים לקרוא? ספרו לחבריכם.	מדע בדיוני – המצאות מדעיות פרי הדמיון	ילד מספר עד כמה הוא אוהב לקרוא – הכל!	אֲנִי אוֹהֵב לְקַרֵּא	43
נשחק משחק: כל אחד מילדי הכיתה יכתוב על פתק כישרון אחד שיש לו, מה הוא עושה טוב, וישים את הפתק בסלסלה. נשב במעגל ונשלוף פתק אחר	- מה הכישרון של הילדה בסיפור? חשבו ושוחחו ביניכם, מה היא יכולה לעשות עם הכישרון שלה?	כישרון – יכולת טבעית לעשות דברים	ילדה מונה את חברותיה לכיתה – כל אחת והכישרון שבו היא ניחנה.	כְּשָׂרוֹנוֹת צְעִירִים	44

פתק וננסה לנחש למי הוא שייך. ילדים שרוצים יכולים להדגים.	- האם אתם חושבים שהילדה דיברה ברצינות או קצת בהומור? (צחוק)				
קחו דף וציירו את עצמכם במרכז, למטה. ציירו עננים של חלומות ומחשבות וחברו אותם בקו לציור שלכם, כאילו אתם מחזיקים צרור בלונים. כתבו בכל ענן חלום או מחשבה למשהו שאתם רוצים שיקרה.	- האם קרה לכם שחיתתם זמן רב למשהו שיקרה? שתפו את חבריכם בסיפור. - מה אתם הייתם רוצים לקבל ליום הולדתכם הבא?		ליילד בסיפור מובטחים אופניים חדשים והוא בקושי יכול לחכות ליום הולדתו, שבו הוא יקבל אותם.	אופנים חדשים	45
ערכו סקר כיתתי: 1. התחלקו לארבע קבוצות 2. כל קבוצה תקבל חצי גיליון (או רבע) ותכתוב עליו שם של עונה אחרת ותצייר לה ציור מתאים. 3. הסתובבו בכיתה וכתבו את שמכם על הגיליון עם העונה האהובה עליכם ביותר. תלו את הגיליונות על הלוח ובדקו את התוצאות.	שיח בעקבות הפעילות המוצעת בעמודה הבאה: - מהי העונה האהובה ביותר על רוב ילדי הכיתה? ומהי הפחות אהובה? - ערכו דיון וספרו למה בחרתם בעונה שבחרתם.		הילד בסיפור מספר על בני משפחתו, שכל אחד מהם מעדיף עונה אחרת בשנה.	עונות השנה	46
ערכו בכיתתכם מבצע מעשים טובים, והיו כולכם "מאיר".	- איזו מצווה מקיים מאיר? - למה הילד המספר רוצה להיות חבר של מאיר?	פרצה – התרחשה במהירות ובעוצמה.	למאיר יש לב טוב. הוא נותן משלו לאחרים ומשכין שלום בין ילדים בכיתה.	לב טוב	47

<p>(או: תבחרו את ה"מאיר" שלכם).</p>					
<p>- כתבו את הסיפור מחדש, עם דברים שאתם אוהבים. - נכין לוח כיתתי: גזרו לבבות מנייר וכתבו על כל לב משהו או מישהו שאתם אוהבים. כתבו גם את שמכם על הלבבות שהכנתם ובקשו מהמורה לתלותם על הלוח המשותף.</p>	<p>הילדה בסיפור מציינת שהיא אוהבת הפתעות. האם גם אתם אוהבים הפתעות? אילו? - ספרו לחבריכם על הפתעה שהייתה לכם, או שאתם הכנתם למישהו אחר. - תכננו הפתעה משמחת למישהו שאתם אוהבים.</p>		<p>סיפור בחרוזים על ילדה שמונה דברים שהיא אוהבת ודברים שהיא אוהבת לעשות.</p>	<p>דְּבָרִים שְׁאֲנִי אוֹהֶבֶת</p>	<p>48</p>
<p>בסיפור יש הרבה פעלים – דברים שהאח הקטן עושה. - הכינו רשימה של הדברים. - הציגו את הסיפור בפנטומימה.</p>	<p>שימו לב: בסיפור יש מילה שנשמעת אותו דבר אך אינה נכתבת אותו דבר. מהי המילה? מה ההבדל בין שתי צורות הכתיבה? מהו פירוש המילים הללו? חשבו על סימן שיעזור לכם לזכור זאת.</p>	<p>מְשַׁפְּרִיץ – מְתִיז קרא וקרע</p>	<p>ילדה מספרת על אחיה הקטן והשובב, על דברים שהוא עושה ויכולים להצחיק, ועל דבר אחד שאינו מצחיק כלל וכלל.</p>	<p>שׁוֹבֵב גְּדוֹל</p>	<p>49</p>
<p>- ציירו את המקום האהוב עליכם ביותר בבית הספר, כתבו מדוע?</p>	<p>מה אתם זוכרים מהיום הראשון שלכם בכיתה א'? - ספרו לחבריכם זיכרון טוב אחד וזיכרון אחד פחות נעים – אם היה כזה.</p>		<p>הסיפור מספר על איילת, על הזיכרונות שלה מתחילת השנה בכיתה א' ועל היום – על איך שההרגשה שלה השתפרה.</p>	<p>אֵיילֵת גְּדֹלָה</p>	<p>50</p>

<p>הביאו לכיתה תמונות או אריזות של מאכלים - פירות, ירקות, ממתקים וכד'. מיינו את המאכלים לפי "ברכות הנהנין", הדביקו את המאכלים על דף גדול וכתבו בראש הדף את הברכה המתאימה. בקשו מהמורה לתלות על הלוח בכיתה.</p>	<p>שבו במעגל (כל הכיתה או בקבוצות) ושחקו: הכינו על כרטיסים את כל אותיות הא"ב וערבבו אותם. הראשון ירים כרטיס ויאמר שם של מאכל שמברכים עליו ברכת הנהנין באות שהגריל. הילדים שאחריו יוסיפו ויגידו מאכלים נוספים באותה אות. כשיליד לא יהיה מה להוסיף יותר, הוא ירים כרטיס חדש. * אפשר להוסיף תנועה: אם זה גדל על עץ – להרים ידיים, אם על האדמה – לגעת ברצפה, וכד'.</p>	<p>ברכות הנהנין – ברכות על דברים שנהנים מהם.</p>	<p>הסיפור מספר על "ברכות הנהנין" מנקודת מבטו של ילד.</p>	<p>תּוֹדָה לָה'</p>	<p>51</p>
<p>כתבו עצות לילדים: למה חשוב לצחצח שיניים? מה יכול לעזור להם לזכור?</p>	<p>למה בריא לצחצח שיניים? ספרו – האם אתם מקפידים על הצחצוח בכל יום? מה עוזר לכם לזכור לעשות זאת?</p>		<p>ילד מסביר מנקודת מבט בוגרת, למה חשוב לצחצח שיניים.</p>	<p>שְׁנַיִם בְּרִיאוֹת</p>	<p>52</p>

שם הסיפור	תקציר	אוצר מילים	שיח ופיתוח חשיבה	פעילות אישית או קבוצתית	
53	חֲמֶשֶׁת הַחוֹשִׁים	סיפור מחורז על חמשת החושים בהקשר של אברי הגוף שלנו.	ראש על הכתפיים – ביטוי: אדם בעל שכל ישר, תבונה והגיון.	<p>- מה אפשר לעשות בעזרת כל חוש?</p> <p>ספרו על סדר היום שלכם, איך בא לידי ביטוי כל אחד מהחושים.</p> <p>- לנהל שיח בעקבות הפעילות המוצעת בעמודה הסמוכה.</p>	<p>הכינו בכיתה תחנות הפעלה לכל חוש, למשל:</p> <p>* תחנת טעימות (בלי לראות את מה שטועמים) לזיהוי מוצר לפי הטעם</p> <p>* לזהות חפצים בשק בעזרת המישוש</p> <p>* לאטום את האוזניים ולנהל דו-שיח, או, לזהות שירים על-פי ההתחלות שלהם</p> <p>* לזהות מאכלים על-פי הריח שלהם (מבלי לראות)</p> <p>* לבדוק עד איזה מרחק אנחנו יכולים לזהות מילים או מספרים. וכד'.</p>
54	הַמְצָאָה הַנְּהַדְרֵת	הסיפור מספר על ילד סקרן שמבקש ללמוד על המצאות, ומתוודע להמצאת הרוכסן.	רוכסן היא המילה העברית לריץ'רץ'. (מעניין לערוך סקר ולראות איך הילדים בכיתה מכנים את הדבר).	<p>קיבלתם מחבריכם עוד רעיונות להמצאות? בחרו בהמצאה שמצאה חן בעיניכם במיוחד, שלכם או של חברכם, ציירו את ההמצאה והסבירו אותה בכמה מילים.</p>	<p>- למה הכוונה, בסוף הסיפור – "ריץ' ופתוח, רץ' וסגור"?</p> <p>- חשבתם פעם להמציא משהו? מה למשל? שתפו את הרעיונות שלכם עם חברי הקבוצה.</p>

<p>הכינו מילון מילים מתוך פרשת השבוע: - בררו מהי הפרשה - פתחו את החומש, קראו, וחפשו מילה שאינכם מכירים - נסו לחשוב מה הפירוש שלה - בקשו את עזרת המורה. המורה תכתוב על הלוח את המילים שנמצאו ותסביר אותם, ואתם – תכינו כרטיסיות שתוכלו לקרוא מהן בבית ולאסוף בקופסה בכיתה. * אפשר לאסוף את המילים גם בפנקס א"ב, או בתיבה שהכנתם בסיפור 41.</p>	<p>- האם גם בשולחן השבת שלכם מדברים בענייני פרשת השבוע? - האם גם אתם שותפים? מדברים? מקשיבים? - הילדה בסיפור נהנית גם לדבר וגם להקשיב. ואתם?</p>	<p>פרשת שבוע – פרשה מתוך חמשת חומשי התורה שאנו קוראים בכל שבוע, במטרה לקרוא במשך שנה את התורה כולה. אנו נוהגים לקרוא את הפרשה של אותו שבוע מתוך ספר תורה, בבית כנסת, בכל שבת.</p>	<p>ילדה מספרת על החוויה האישית שלה מהשיח המשפחתי בסעודת השבת בנושא פרשת השבוע.</p>	<p>55 פְּרַשַׁת הַשְּׁבֻעַ</p>	
<p>הכינו כרזה לכיתה, או לחדר שלכם, שבה תכתבו יפה את כל המילים המנומסות, תקשטו אותן, ותוסיפו הסבר ו/או ציור מתי אומרים אותן. * אתם יכולים לחלק את הכרזה לשניים, או להכין שתי כרזות: מה לעשות ומה לא לעשות.</p>	<p>- האם גם לכם קורה כמו מה שהילד מתאר בסיפור? שאתם יודעים מה צריך להגיד ואיך להתנהג, אבל זה לא מצליח? - מה אתם עושים כשזה קורה? - איך אפשר לגרום לכך שזה יקרה פחות?</p>	<p>מילות נימוסין: שלום, להתראות, תודה, בבקשה, סליחה. מילים בפתח גנובה: מבטיח, מצליח. (אפשר לתת לילדים למצוא מילים נוספות בתבנית זו, למשל: משגים, מצמים, מברים, מרוויח...)</p>	<p>סיפור מחורז על ילד שבקיא בכללי הנימוס, אך לא תמיד מצליח לעמוד בהם...</p>	<p>56 יֵלֵד מְנַמֵּס</p>	

<p>ציירו את החדר שלכם: - כמו שהוא נראה בדרך כלל - כמו שהייתם רוצים שיראה</p>	<p>- האם אתם חולקים חדר עם אחים נוספים? - שתפו את חבריכם בסיפורים שלכם: מה טוב? מה מעצבן?</p>	<p>הפכים: מסודר – מבולגן על – מתחת מעציב – משמח אכפת – לא אכפת מפריע – לא מפריע</p>	<p>ילדה מספרת על חוויית המגורים שלה בחדר אחד עם אחותה. הילדה אוהבת סדר ואחותה – פחות...</p>	<p>אָחוּתִי וְאֲנִי</p>	<p>57</p>
<p>אחריות בכיתה: אפשר לחלק תפקידים, לפי בחירה, על מה כל אחד יהיה אחראי. מעבר לתפקידי התורנים, אפשר לחשוב על תפקידים נוספים ולתת לילדים להעלות רעיונות: -הכנת קישוט -סיפור בדיחה -מה חדש בארץ ובעולם? -מילה חדשה שהכרתי -פיוס בין ילדים שרבים וכו'... המבצע יכול להיות לשבוע אחד, או כפעילות מתמשכת שבה יוחלפו התפקידים.</p>	<p>שיח בכיתה - מהי אחריות? - האם יש בבית דברים שהם באחריותכם?</p>	<p>זָר, זָרִים – אנשים שאיננו מכירים</p>	<p>סיפור מחורז עם דוגמאות לאחריות.</p>	<p>אֲחֵרִיּוֹת</p>	<p>58</p>
<p>נכין סירה מנייר ונשיט אותה על פני מים – בבריכה, באמבטיה, בים...</p>	<p>- ספרו סיפור מצחיק שקשור לשלוליות - ספרו סיפור מעצבן שקשור לשלוליות</p>	<p>שלולית – מים שהצטברו במקום אחד.</p>	<p>סיפור על ילד שאוהב שלוליות. אוהב לשחק בהן ואוהב לחקור דברים בסביבתן.</p>	<p>שְׁלּוּלִיּוֹת</p>	<p>59</p>

<p>סירה מנייר</p>	<p>(ספרו על מקרים שקרו לכם, או המציאו...) - האם מקרה יכול להיות גם מצחיק וגם מעצבן?</p>	<p>מילים נוספות המתארות מצבור של מים: אגם, ים, ימה, בריכה, מעין, באר, מקווה מים, מאגר מים</p>			
<p>פרסומת לחוגים: אפשר לחלק את הילדים לקבוצות לפי החוגים שבסיפור וחוגים נוספים. כל קבוצה תכין פרסומת – למה כדאי להירשם לחוג זה. הפרסומת יכולה להיות בדיבור, בהצגה, בציור או בכתב.</p>	<p>- ספרו באיזה חוג אתם הייתם בוחרים, ולמה.</p>	<p>אוריגמי – אמנות קיפולי הנייר דרבוקה – תוף יד</p>	<p>ילדה מתלבטת באיזה חוג לבחור לבילוי בשעות אחר הצהריים.</p>	<p>מה קְדָאִי?</p>	<p>60</p>
<p>אפשר למחזר אריזות גדולות ולהכין לכיתה פחי מחזור, שם נמין את הפסולת שמצטברת בכיתה. נכתוב על כל פח איזה חומר נאסף שם.</p>	<p>מי מכיר את הפח הכתום? סרטון אנימציה חביב המסביר על הסוגים של פחי המחזור. אם רוצים להרחיב בנושא, ישנם סרטונים נוספים בחסות התאגידים האחראיים על מחזור החומרים השונים, המסבירים על תהליך המחזור של כל חומר.</p>	<p>מחזור – שימוש מחדש (מהשורש ח.ז.ר.) פסולת – שיירים של חומר שאיננו משתמשים בו עוד; אשפה. שמות חומרי הגלם: פלסטיק, נייר, זכוכית, עץ, מתכת, בד.</p>	<p>בסיפור מוסבר איך אנחנו יכולים לתרום למחזור הפסולת שסביבנו.</p>	<p>מְחֻזָּר</p>	<p>61</p>

<p>הכינו ספרון. כתבו את הסיפור מחדש ושלבו בו מקרים שקרו לכם. פתחו כל מקרה במילה 'פעם' וסיימו את הסיפור במשפט המסיים את הסיפור בספרון.</p>	<p>הילדה בסיפור מספרת על מקרים שבהם היא התבלבלה וטעתה. הרבה פעמים אנחנו מתבלבלים כי אנחנו לא שמים לב, לא מרוכזים. - ספרו גם אתם על מקרים שבהם התבלבלתם ועשיתם טעות.</p>	<p>טעות – דבר לא נכון, שגיהא. ביטוי: טעות - לעולם חוזר. כלומר, אם מתגלה טעות, תמיד אפשר לחזור ולתקן אותה.</p>	<p>הסיפור מציג מקרים של טעויות קטנות שילדה עושה, כי היא לא מרוכזת – לא שמה לב.</p>	<p>טעות</p>	<p>62</p>
<p>שחקו עם כרטיסי אותיות, כמו בכיתתו של ישי, ונסו למצוא מילים נוספות שאפשר לקרוא אותן משני הכיוונים – פלינדרומים.</p>	<p>איך תשובתו של ישי עונה על השאלה של אימו? (הרמז נמצא בחלקו האמצעי של הסיפור)</p>	<p>פלינדרום – מילה או רצף מילים שאפשר לקרוא אותן מימין לשמאל ומשמאל לימין.</p>	<p>הסיפור מציג משחק מילים – פלינדרום, מפיו של ישי. הסיפור מסתיים בתשובת הילד לאימו: אני – תמיד נשאר אני...</p>	<p>ישר וְהַפּוֹךְ</p>	<p>63</p>
<p>חשבו על חידה שאתם מכירים, או המציאו חידה. כתבו אותה במחברתכם, או על כרטיס, ושאלו את חבריכם בכיתה. חשבו גם על רמז מתאים, אם חבריכם יתקלו בקושי לענות על החידה ששאלתם.</p>	<p>לפעמים, אנחנו זקוקים לרמזים כדי לפתור חידות. איך אפשר לתת רמזים בלי לגלות את התשובה?</p>	<p>רמז - העברת מסר בתנועות ובסימנים בלי לומר בפירוש.</p>	<p>ארבע חידות מחורזות. החריזה בחידות נותנת רמזים לפתרונות. (התשובות כתובות במהופך בתחתית הספרון)</p>	<p>חידות בְּחֻרְזִים</p>	<p>64</p>